

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Vtrùm omnis contractus pariat obligationem in foro conscientiae & externo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

stipulationis, aut iuramento, aut alia ratione. de quibus vide plura apud Gomezium to. 2. cap. 8. & Siluestrum v. Pactum. qu. 5. & 6.

15 Tertiò, Diuiditur in contractum *bona fidei*, & *stricti iuris*. Contractus *bona fidei* sunt, in quibus Iudex multa potest ex æquo & bono arbitrari: vt sunt emptio, locatio, societas, commodatum, depositum, pignus, permutatio, & similes. Contractus *stricti iuris* sunt, in quibus Iudex ad verba adstringitur, vt in stipulationibus, in contractu feudali & emphyteutico, in promissione liberali, in donatione. vide plurima de hac diuisione apud Couarruam ad regulam Possessor, p. 2. §. 6.

16 Quartò, Diuiditur in *Lucretium* & *onerosum*. *Lucretium* est, in quo nihil reperatur; vt promissio, donatio, commodatum, precarium. Huc referuntur *testamentum* & *legatum*, quæ sunt donationes quædam in diem. vnde testamentum apud Græcos & Hebræos vocatur *pactum*, & inter pacta numeratur: *Berith* enim & *Diabon*, (quæ idem valent quod testamentum) passim in Scripturis pro pacto accipiuntur. *Onerosum* est, in quo aliquid loco eius quod datur, debet reddi vel præstari. hic autem vel transfert dominium integrum, vt mutuum, emptio, &c. vel vile tantum, vt feudum & emphyteusis: vel vsumfructum aut vsum; vt locatio, conductio: vel securitatem confert; vt pignus, hypothecca, fideiussio. ceteri contractus ad hos reducuntur; vt contractus censualis ad emptionem; depositi ad locationem, &c.

17 Quintò, Contractus seu pactum diuiditur in *pactum nudum* & *vestitum*. *Pactum nudum* dicitur, quod in meris finibus conuentionis consistit, omnialio firmamento carens: talis est omnis contractus innominatus, antequam ex altera parte sit impletus; nisi accedat ei formula stipulationis, vel iuramentum, &c. Item omnis contractus qui re perficitur, est pactum nudum ante rei traditionem; vt donatio, mutuum, &c. *Pactum vestitum* est, quod habet aliquid amplius, vnde Iure civili robur obtineat. vestitur autem sex modis. Primò, Reipsa; vt si ex altera saltem parte sit impletus. Secundò, Verbis; vt si accedat formula stipulationis. Tertiò, Litteris; vt si litteris fatearis tibi esse satisfactum, etiam si satisfactum non sit; quod vocatur *acceptilatio*. Quartò, Specifico nomine contractus. sic omnes contractus nominati, qui consensu perficiuntur, (vt emptio, venditio, locatio, & similes) sunt contractus vestiti. Imò omnes contractus nominati, sunt vestiti, si in suo genere sint perfecti. Quintò, Cohærentia cum contractu vestito; vt si vendam tibi domum mille aureis, cum pacto vt illam adhuc inhabitem; & tibi pro inhabitatione dem hanc vestem. Pactum enim istud accessorium, per se est pactum nudum; tamen quia cohæret cum venditione, quæ est pactum vestitum, censetur etiam vestitum: nam accessorium sequitur naturam principalis. Sextò, Iuramento; nam iuramentum non minus confirmat pactum nudum, quam quiduis aliud. vide Siluestrum v. Pactum num. 2.

18 Pactum vestitur sex modis.

DVBITATIO IV.

Vtrum omnis contractus pariat obligationem in foro conscientie, & externo.

Dico Primò, Omnis contractus, etiam nudus, sponte libereque factus, si contrahentes sint habiles, parit obligationem naturalem, seu in foro conscientie; ita vt parte iniura non possit rescindere; nisi Iure positiuo sit irritus, vel detur irritandi potestas. est communis sententia Doctorum, vt docet Gomezius tom. 2. cap. 9. num. 2. & Couarr. in cap. Quamuis pactum, p. 2. §. 4. n. 23. Probatum Primò, Quia Iure tenetur quisque præstare quod promisit, altero acceptante; siue promiserit titulo gratuito, siue oneroso. Nec refert an pacto nudo an vestito promiserit; quia Iure natura & gentium, nulla est inter hæc distinctio, sed solo Iure civili: quæ etiam solum forum externum respicit. Secundò, Quia ad obligandum se se, sufficit animus verbis expressus; & acceptatus; vt communiter docent Theologi. vide Siluestrum v. Pactum, num. 4.

Dixi, Nisi Iure positiuo sit irritus, &c. quia Ius humanum potestatem habet vel irritandi omnino pactum aliàs validum, ita vt nullam pariat obligationem; vel tribuendi facultatem & ius alteri contrahentium; cuius interest, obligationem elidendi; vt patet in contractu impuberis, in alienatione fundi dotalis, in contractu parentis cum filio vel filia, vt pro certa summa cedat legitima portione; aliisque innumeris, qui Iure naturali & gentium essent validi, nisi Ius positiuum eis resisteret. Ratio est; quia sicut duo homines priuati, seposito omni Iure positiuo, possunt inter se statuere certas formulas & conditiones, sine quibus contractus eorum in posterum non censentur validi, nec obligationem naturalem possint inducere: ita Respublica, quæ naturaliter est Superior singulorum, seu cui naturaliter competit potestas in singulos, potest constituere huiusmodi conditiones; & consequenter Principes sæculares, in quos suam potestatem Respublica transtulit: multoque magis Principes Ecclesiæ, in iis quæ ipsorum gubernationi subsunt, id possunt; quatenus necesse est, vel expedit ad bonum spirituale subditorum. hanc enim potestatem habent à Christo, qui naturaliter supremus est omnium Dominus.

Dico Secundò, Contractus tamen, qui dicitur *pactum nudum*, non parit obligationem in foro civili. est communis sententia DD. vt docent Couarr. & Gomezius supra; & patet clarè L. Iuris gentium. 7. initio. de pactis. vbi dicitur: *Nuda pactio obligationem non parit, sed parit acceptationem.* & L. Ex placito. 3. C. de rerum permut. *Ex placito permutacionis, nulla re secuta, constat nemini actionem competere. Nulla re secuta, id est, neutra ex parte contractu completo per rei traditionem. si enim altera ex parte completus fuerit, iam parit obligationem in foro externo, in fauorem eius qui impleuit. L. 1. 7. de rerum permut. & alibi. tunc enim vestitur reipsa, vt dictum est supra num. 18. Ratio autem, cur pactum nudum obligationem in foro externo non pariat, est, quia etsi Ius civile non resistat talibus*

*Ius civile
ei non as-
sistit.*

contractibus, eos irritando; tamen noluit etiam illis assistere concedendo actionem, ne lites multiplicarentur. imò permittit illos rescindi causa pœnitentiæ, etiam altera parte nolente, quamdiu pactum nudum neutra ex parte est impletum: vel si ex altera parte impletum est, liberum est huic pœnitere, vel cogere partem ad complendum, vt constat ex L. Si pecuniam. §. 7. de Condict. causa data. & L. 1. 7. de rerum permut. Verùm hoc non est licitum in foro conscientiæ, quia vtraque pars tenetur seruire promissum, & exolvere fidem, altera volente & persistente: vnde in foro Ecclesiastico, & vbi Iure Canonico vtuntur in tribunalibus, coguntur stare contractu, & implere promissum, vt docet Couarruias supra num. 24. & Siluester verb. Pactum. num. 3. & patet ex cap. 1. de pactis. vbi id passim notant Doctores. Ratio est, quia Ius Canonicum, cum sit conditum ad salutem animarum, respicit obligationem conscientiæ, eamque iubet impleri; nisi forte præsumat errorem vel fraudem. quam ob causam non concedit actionem ad exigendum promissum, nisi exprimat causa cur sit promissum. Siluester supra. alioquin non præsumit serid & libere promissum.

*Secus de
Iure Cano-
nico.*

22 Notandum tamen est Primò, Talia pacta, ratione obligationis naturalis, habere alios quosdam notabiles effectus, etiam in foro externo. Primò, Pariunt exceptionem; vt habetur d. L. Iuris gentium. Secundò, Impediunt solui repetitionem. Tertio, Tribuunt ius compendandi in foro conscientiæ. Quarto, Potest eis accedere fideiusfor, & efficaciter obligari. Quintò, Potest retineri pignus. quæ omnia satis in Iure sunt nota, & infra magis patebunt.

23 Secundò, Quædam pacta nuda, priuilegio Iuris, dare actionem civilem; vt patet ex Glossa in §. De constituto. Instir. de actionibus; vbi enumerat septem casus. tale pactum est, *donatio verbalis acceptata, promissio dotis, promissio soluendi pro se, vel pro alio, &c.* sunt enim parui momenti.

Iuramentum.

24 Dico Tertio, Si tamen pactum nudum iuramento confirmetur, parit actionem in vtroque foro. est communis sententia Doctorum, inquit Couarruias supra nu. 26. Probatur; nam si contractus, qui Iure civili est irritus, iuramento confirmetur, datur ex eo actio eodem Iure civili, modò non sit contra bonos mores; vt patet Authent. Sacramenta puberum, C. Si aduersus vendit. & colligitur ex cap. Quamuis pactum, de pactis, in 6. ergo multò magis ex contractu, qui non est irritus, dabitur actio Iure civili. sed de hoc infra dubit. 7. Idem putat Couarruias esse dicendum de pollicitatione iuramento confirmata, quæ tamen non est pactum. Contrarium tamen puto verius; quia ex pollicitatione (id est, ex promissione nondum acceptata) nullum Ius acquiritur ei cui fit: nam requiritur acceptatio, vt infra dicitur. ergo etiam si fortè implenda sit, (de quo infra num. 52.) propter obligationem, qua tenemur efficere, ne Deum adduxerimus in testem falsi; non tamen ob vllum ius, quod acquisitum sit illi, in cuius fauorem facta est: secus de pactis Iure civili irritis, quia hæc pacta non irritantur, nisi dum sola sunt, & sine Iuramento fiunt. Dum autem fiunt cum iuramento, Ius civile non intendit ea irritare, sed relinquit in suo vigore, quem habent, præcisò Iure positiuo. atqui hoc

*Pollicitatio
iuramento
confirmata.*

26 Iure præcisò sunt valida, & inducunt obligationem: ergo accedente iuramento inducunt tuam propriam obligationem, & ius conferunt, illudque iuramento confirmatur. Vnde dici solet, iuramentum sequi naturam contractus, quam habet ex natura rei; non autem quam habet ex Iuris prohibitione. atqui ita duplici obligatione tenemur illa implere, nempe obligatione iustitiæ & religionis. vnde mirum non est, si Iure civili detur actio ex tali pacto. quòd si Ius intenderet ea irrita reddere, etiam cum iuramento, omnino irrita essent. Sicut enim potest impedire ne ex pacto simplici obligatio nascatur; ita etiam ne ex iurato.

DUBITATIO V.

Utrum contractus, cui error vel dolus causam dederit, sit validus.

27 **N**Otandum est, *Dolum* vel errorem posse contingere, vel circa substantiam rei, vel circa accidentia & extrinseca, quæ alliciunt, aut auerunt à contrahendo. Rursus, potest hic *dolus dare causam contractui*, ita vt sine illo non velles contrahere: aut non dare causam, sed solum incidere in contractum; vt si velles quidem contrahere, sed non tanto pretio. Denique hic *error* seu *dolus* potest provenire vel à parte quæ tecum contrahit; vel à tertio, ita vt pars non sit villo modo illius particeps; vel ex propria tua opinione. His positus,

Dico Primò, Quando contingit in altero contractuum esse errorem circa substantiam rei, contractus Iure nature est irritus. est communis sententia DD. Ratio est; quia deest substantialis consensus: nam non consentit in illam rem, sed in aliam, quam putat subesse istis accidentibus. vt si venditor gemmam putet esse vitrum, & protali vendat, emptor re comperta tenetur ad restitutionem gemmæ, vel ad iustum eius pretium, pro ut de nouo inter eos conuenerit; quia venditor non consentit in alienationem gemmæ, sed vitri. Similiter si venditor vitrum vendat pro gemma; quia emptor non consentit in emptionem vitri, sed gemmæ; quam putabat esse sub illa specie. Idem patet ex contractu matrimonij.

Dico Secundò, Si non sit error circa substantiam, contractus est validus; modò dolus non det causam contractui. est communis sententia DD. D. Antonini p. 2. titulo 1. cap. 17. §. 6. Caietani quæst. 77. art. 3. Soci lib. 6. qu. 3. artic. 2. & aliorum. Probatur, quia ille verè consentit, v. g. in emptionem istius rei, sciens & volens, abique metu & fraude: qui consensus sufficiens est ad contractus validitatem. Nec refert quòd fuerit dolus circa qualitatem rei; tum quia non requiritur, vt omnes rei qualitates norit, aut vt in omnes consentiat; tum quia non habet expressè vel tacitè animum huic contractui repugnantem. etsi enim sciret rei qualitatem, tamen vellet contrahere, quamuis non eo pretio.

Hinc sequitur, Contractum esse validum, etiam si quis deceptus sit in pretio ultra dimidium: quia dolus non dedit causam contractui, sed solum est causa maioris vel minoris pretij. vnde ipse contractus non potest rescindi, nolente emptore, sed

*Dolus
multis mo-
dis in con-
tractu.*

*Error circa
substantiam.*

*28
Si solus non
det causam
contractui.*